

Bijlagenboek: lijst met maatregelen

versie

25-sep

1 Economische ontwikkeling	Taakveld	Kader	Structureel Incidenteel	2020	2021	2022	2023	Toelichting maatregel	Maatschappelijk effect
1 Besparen op doelgroepenvervoer incl. leerlingvervoer	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Wettelijk	S	€ 10.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	Opstapplaatsen uitbreiden naar (V)SO-leerlingen, deze zijn er nu alleen voor BSO (buitenschoolse opvang), dit levert een besparing op van circa € 10.000 omdat leerlingen niet meer thuis worden opgehaald. Leerlingen met begeleiding stimuleren zelfstandig te leren reizen (al dan niet met behulp van apps) en hun buskaart daarna te blijven vergoeden voor een periode van 2 jaar. Besparing schatting : € 1.500 per leerling per jaar, 10% = 20 leerlingen, is circa € 30.000 vanaf 2021.	De totale uitgaven voor het product leerlingvervoer bedragen afgerond € 735.000. Het doelgroepenvervoer (sociaal vervoer WMO, regiotaxi), leerlingvervoer en dagopvang- en jeugdvervoer worden uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Regeling Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (DRAN). In de begroting is de totale bijdrage aan DRAN € 1,8 miljoen.
2 Inzet VVE (vroeg- en voorschoolse educatie) verlagen (met 20%)	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Autonoom	S	€ 15.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	Dit is een niet wettelijke taak met een totale omvang van € 150.000. Dit product heeft een preventieve werking en is bedoeld als bijdrage aan ouders voor deelname van hun kind aan peuterspeelzaalwerk. Een optie voor invulling van de bezuiniging is om de criteria voor indicering te verscherpen. Het tegengaan van kosten op termijn kan gerealiseerd worden door het verruimen op sociaal medische indicatie waardoor kinderen met dreigende achterstanden op sociaal-emotioneel en/of motorisch gebied extra ondersteund worden. Met een verbreding of versmalling van de definitie voor deelname aan een VVE-programma kunnen mogelijke achterstanden bij een grotere groep worden voorkomen of verkleind.	Bij een besparing kan een deel van de kinderen niet naar de opvang. Die kinderen gaan achter lopen in hun ontwikkeling wat leidt tot ongewenste afstand tussen (1-ouder) kinderen en andere kinderen. Dit staat haaks op het ontwikkelrecht voor peuters (wij conformeren ons aan landelijk gewenst beleid), een zo hoog mogelijk bereik van peuters in kinderopvang.
3 Terugdraaien stelpost bestrijding kinderarmoede	Inkomensregelingen	Zorgplicht	S	€ 56.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	Eén stelpost voor de bestrijding van kinderarmoede zal niet worden ingezet en betreft extra uitgaven voor bestrijding kinderarmoede.	Er zal minder extra budget worden ingezet op kinderarmoede.
4 Minder inzet formatie Bijzondere bijstand	Inkomensregelingen	Autonoom	S	€ -	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	Het totale budget voor Bijzondere Bijstand bedraagt afgerond € 2 miljoen waarvan € 300.000 voor personeel. Op basis van aandeel bezuinigingsmaatregelen, exclusief afschaffen collectieve zorgverzekering, op dit product wordt de inzet van consultants naar rato verminderd. In de begroting is bij product 323 0,83 fte meegenomen voor Beleid en 1,72 fte bij Gebiedsteams. In totaal gaat het om € 160.000.	Het maatschappelijke effect wordt toegelicht bij de besparingen op de programmabudgetten.
5 Beëindigen/verminderen collectieve aanvullende zorgverzekering (20%)	Inkomensregelingen	Autonoom	S	€ -	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000	Deze regeling (totale uitgaven aanvullende verzekeringen bedragen € 326.000) is een voorliggende voorziening en preventief van aard en beschikbaar voor een kwetsbare doelgroep. De besparing van 20% op de huidige uitgaven kan gerealiseerd worden door de inkomensgrenzen aan te passen en daardoor de doelgroep kleiner maken. Een andere optie is om de aanvullende premiebijdrage van de gemeente te verlagen.	Er worden minder voorzieningen binnen de bijzondere bijstand verstrekt en deze worden versoerd tot een aanvaardbaar niveau. Mogelijke risico's zijn toename van: zorgmijding, gezondheidsproblemen, schulden, kosten Wmo, aanvragen individuele bijzondere bijstand en minder besteedbare ruimte in de huishoudinkomens van de doelgroep met een laag inkomen.

6 Invoeren (administratief) drempelbedrag bijzondere bijstand	Inkomensregelingen	Autonoom	S	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	In het huidige beleid is geen drempelbedrag opgenomen. Vanuit de Participatiewet is het o.a. toegestaan om een administratief drempelbedrag te hanteren van € 132. Uit interne informatie blijkt dat 150 personen (in 2018) bijzondere bijstand ontvangen voor een bedrag lager dan € 132, in totaal gaat het dan om een bedrag van € 10.000.	Het mogelijke effect is de toename van het risico: op toename schulden en dat kwetsbare inwoners tussen wal en schip geraken. De bijzondere bijstand is het sluitstuk van de sociale zekerheid.
7 Alternatief: Inkomensgrenzen diverse minima-regelingen neerwaarts bijstellen	Inkomensregelingen	Autonoom	S	€ -	€ -	€ -	€ -	Het totale programmabudget voor Bijzondere Bijstand bedraagt afgerond € 1,7 miljoen (exclusief formatie). Deze besparing is berekend door het budget voor Bijzondere Bijstand gefaseerd met 10% te verlagen. Dit leidt tot een besparing van € 50.000 in 2020 die oploopt tot € 170.000 in 2023. De inkomensgrens om voor bijzondere bijstand in aanmerking te komen is 120% van het bijstandsniveau. Van 120% tot 150% van het bijstandsniveau is er in Rheden een schijvenstelsel waardoor er getrapt recht is op bijzondere bijstand. Doel van de gehanteerde inkomensgrenzen is om een "armoedeval" bij het accepteren van betaald werk te voorkomen. Deze maatregel vormt een alternatief voor de andere besparingen bij de bijzondere bijstand. Om dubbel telling van besparingen te voorkomen zijn de te besparen bedragen alleen in de toelichting opgenomen.	Deze maatregel betekent een doelgroep verkleining van 50%. De omvang van de doelgroep bij verschillende inkomensgrenzen is: 101%: 2244, 110%: 3549 en 120%: 4650 personen: bron minimascan). De bijzondere bijstand is het sluitstuk binnen het sociale zekerheid stelsel. Er is een risico dat de volgende effecten op kunnen treden: - meer "armoedevalen" (inkomensteruggang bij aanvaarden betaald werk) - minder (financiële) bestedingsruimte voor de doelgroep - meer gezondheidsproblemen/minder vitaliteit - negatieve effecten op doelstellingen bij andere beleidsterreinen zoals: sport, cultuur, gezondheid, Wmo en jeugd - meedoen in de samenleving kan moeilijker worden - toename van betalingsachterstanden en/of schulden - toename o.a. overlast, eenzaamheid, criminaliteit
8 Referteperiode Individuele inkomenstoelag bijstellen	Inkomensregelingen	Wettelijk	S	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	De referenteperiode is de periode dat men onder de bepaalde inkomensgrens moet zitten om voor een individuele inkomenstoelag in aanmerking te komen. In 2018 hebben 725 huishoudens gebruik gemaakt van deze toeslag.	Bij het aanpassen van de referenteperiode van 3 jaar naar 5 jaar, is de verwachting dat het gebruik met 10% van de huishoudens zal afnemen. De gemiddelde tegemoetkoming per huishouden bedroeg in 2018 € 285.
9 Versoberen Kindpakket m.u.v. de Gelrepas	Inkomensregelingen	Autonoom	S	€ -	€ 42.000	€ 42.000	€ 42.000	De huidige regelingen in het kindpakket zijn niet wettelijk en kunnen worden afgeschaft of versoberd. Dit product bestaat uit: Schoolkostenregeling: € 85.000, Stichting Leergeld : € 30.000, Kledingpakketten : € 80.400 en Jeugdfonds : € 15.000.	De kans ongelijkheid onder kinderen neemt toe. Op korte termijn een besparing en op lange termijn mogelijke maatschappelijke effecten met als risico kostenstijgingen bij andere gemeentelijke producten. Het kindpakket is een pakket met voorzieningen die een preventieve werking hebben waarbij hetzelfde type effect optreden.
11 Kosten bewindvoering verlagen	Inkomensregelingen	Zorgplicht	S	€ 37.000	€ 62.000	€ 82.500	€ 82.500	Uitvoering geven aan het projectplan "Bewindvoering Anders?!" en de daarbij behorende maatregelen die tot doel hebben de instroom in bewindvoering af te remmen en de uitstroom te bevorderen. Een maatregel in dit project is het tijdelijk uitbreiden van de fte bij budgetbeheer. De kosten van € 60.000 worden gedekt uit product Bijzondere Bijstand. In mei 2019 is de vacature ingevuld, de effecten worden later zichtbaar conform raming besparing voor de komende jaren.	Meer inwoners worden begeleid naar een financieel zelfredzaam bestaan.
12 Verlagen budget reïntegratie	Begeleide participatie	Autonoom	S	€ 161.000	€ 161.000	€ 161.000	€ 161.000	Bezuinigen op reïntegratie kan, mits in het kader van BUIG kan worden aangetoond dat voldoende inzet wordt gestoken in het reïntegreren van bijstandgerechtigden. De maatregel betreft het stoppen met activiteiten die minder effect hebben, zoals: de projecten Digisterker (€ 10.000), Nieuwkomers Interbeek (€ 36.000), Groeibanen (€ 45.000) en Werkgevers-servicepunt (WSP) aanvullend (begroot € 200.000, een besparing van € 20.000 is mogelijk omdat Rheden € 180.000 bij draagt aan het WSP). Daarnaast verlagen van budgetten voor individuele re-integratie (€ 50.000). Deze bezuinigingen samen leveren € 161.000 op.	Een verlaging van het re-integratie budget door meer focus op succesvolle formules en kansrijke doelgroepen en beëindiging van nauwelijks renderende projecten met weinig maatschappelijk effect.
13 Verminderen Beschut Werk t.b.v. Dagbesteding	Begeleide participatie	Autonoom	S	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	Het huidige budget voor Beschut Werk verlagen en een besparing realiseren van € 200.000. Een deel van het budget dat dan nog overblijft eventueel verschuiven naar dagbesteding via de WMO op de voorwaarde de besparing van € 200.000 wordt gerealiseerd.	Meer mogelijkheden voor dagbesteding via de WMO voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (niet voor inwoners met een indicatie Beschut Werk).

14 Effecten Regionaal aanvalsplan	Begeleide participatie	Autonoom	S	€ 50.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	Er worden kostenbesparende danwel uitstroom-verhogende BUIG effecten verwacht van het Regionaal aanvalsplan dat in ontwikkeling is. Daarom is het financiële effect in 2020 op € 50.000 geraamd oplopend naar € 100.000 in de jaren daarna.	Meer uitstroom naar betaald werk. Het financiële effect is behoudend geschat. Mogelijke maximale uitstroom is geschat op 40 personen. BUIG kosten voor de gemeente per persoon bedragen netto € 15.000.
15 EZ: verlagen ambitieniveau netwerkorganisatie	Economische ontwikkeling	Autonoom	S	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	Economie is een autonome taak van de gemeente. In het coalitieakkoord zijn ambities geformuleerd. Dit leidt tot extra formatie en uitbreiding van het budget. Deze ambities kunnen worden verlaagd. In 2019 is de formatie reeds tijdelijk verlaagd. Deze maatregel kan worden gecontinueerd.	De huidige formatie voor EZ is met 1 fte lager dan bij vergelijkbare gemeenten. Wordt de geplande formatieuitbreiding niet doorgevoerd, dan is het niet in het huidige tempo mogelijk om de ambities uit het collegeprogramma te realiseren. Dienstverlening naar ondernemers wordt gehandhaafd op het huidige niveau. De extra formatie is ook bedoeld om werkgevers te bezoeken in het kader van arbeidsparticipatie en om BIZ trajecten te monitoren. Ondersteuning van het regionale proces werklocaties is zonder formatieuitbreiding niet meer aan de orde. De triple helix samenwerking kan niet verder worden uitgebouwd. Het wordt lastiger om invulling te geven aan de gewenste netwerkrol van de gemeente.
16 Vervallen deel product onderhoud onderwijs	Onderwijshuisvesting	Wettelijk	S	€ -35.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	Dit product vervalt en besparing wordt veroorzaakt door het wegvallen van de kosten. Dit betreft de som van een baat (€ 35.000 bijdrage derden) en salariskosten (€ 46.000) en is daarom niet direct te realiseren.	Geen maatschappelijk effect.
18 Efficiëntere inzet en minder inhuur personeel team Werk en Inkomen	Begeleide participatie	Autonoom	S	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	In de interne organisatie en bedrijfsvoering van het Uitvoeringsteam Werk en Inkomen is verbeterpotentie door: strakkere prestatie-afspraken met keten-partners, efficiëntere personele inzet onder andere door gericht naar competenties te kijken bij het aantrekken van nieuwe medewerkers, de administratieve lasten te verminderen en de inhuur van personeel te verminderen. Een klein deel van deze besparing zit ook bij het product bijstandverlening.	0
2. Welzijn	Taakveld	Kader	S / I	2020	2021	2022	2023	Toelichting maatregel	Maatschappelijk effect
19 Hoogte tegemoetkomingen individuele inkomensvoetstukken bijstellen	Inkomensregelingen	Autonoom	S	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	De hoogte van de individuele inkomensvoetstukken bijstellen. Voorstel: Alleenstaande: € 272 verlagen naar € 232,-. Alleenstaande ouders van € 348,- verlagen naar € 248,-. Voor gehuwden/samenwonenden verhogen van € 389,- naar € 400,-. Een verlaging voor het laatste type huishouding, met name voor de tweeouder gezinnen met kinderen is niet aan te raden i.v.m. laatste uitkomsten Nibud/minima-effectrapportage.	De alleenstaande en alleenstaande ouder gezinnen die gebruik maken van deze regeling, ervaren een financiële achteruitgang. Zij ontvangen minder financiële ondersteuning dan in voorgaande jaren.
20 Verlagen bibliotheeksubsidie met 10%	Media	Zorgplicht	S	€ -	€ 75.000	€ 100.000	€ 100.000	Een taakstellende besparing van 10% en op basis daarvan het bibliotheekwerk anders inrichten. Het totale budget in de begroting bedraagt afgerond € 1 miljoen dat wordt besteed aan 2 bibliotheekvestigingen in Velp en Dieren en schoolbibliotheek in Rheden (de laatste met co-financiering en bijdrage gemeente € 37.000). Voor eventuele financiële implicaties van de afbouw bij de bibliotheek en de bijdrage die de gemeente wellicht in deze frictie-/afbouwkosten moet dragen wordt centraal, ook voor de andere bezuinigingsmaatregelen, een frictiepot geraamd.	Daling van de subsidie leidt tot een lager dienstverleningsniveau en ook minder mogelijkheden voor kwetsbare inwoners om toegang te krijgen tot de voorziening met haar faciliteiten. De ervaring in de kern Rheden leert dat er een forse daling is geweest van het aantal klanten en abonnementshouders nadat de biebvestiging daar helemaal is gesloten. Circa ¼ van de inwoners is betalend lid van de bibliotheek. Er zijn 62 inwoners met een Gelrepass die lid zijn.

21 Alternatief: besparen op kernfuncties bibliotheek	Media	Zorgplicht	S	€ -	€ -	€ -	€ -	Als alternatief voor een taakstellende bezuiniging 10%, besparen op de kernfuncties die niet met wettelijke taken te maken hebben, zoals: - kernfunctie 2: ontwikkeling & educatie - kernfunctie 3: bevorderen lezen & kennismaken met literatuur	<p>Kernfunctie 2: het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie, onder andere digitaal café, basisvaardigheden computer, digi-sterker, literaire ontmoetingen, lees en poëziekringen, studeer/cursusrimte, maatschappelijke stages, digitale cursussen en workshops. Totale kosten € 179.262 (geen wettelijke taak).</p> <p>Kernfunctie 3: het bevorderen van lezen en het laten kennis maken met literatuur, onder andere: BoekStart, Voorleesexpress, Bibliotheek op School, Taalhuis, Taalklas en educatief aanbod 0-12 jaar. Totale kosten afgerond € 392.000.</p> <p>Bezuinigen op de kernfuncties 2 en 3 leidt tot een verlaging van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid, bijvoorbeeld geen formulierenhulp en geen voorziening om laaggeletterdheid tegen te gaan.</p>
22 Verhogen eigen bijdrage voor bibliotheek	Media	Zorgplicht	S	€ -	€ -	€ -	€ -	Kinder van 0-18 en 65+ ers met Gelrepas hebben een gratis abonnement. Inwoners met Gelrepas tussen 19 en 64 krijgen 50% korting op een abonnement. 25% van de inwoners is lid (afgerond 11.000) en 62 inwoners met een Gelrepas zijn lid. Besparing gebaseerd op een tariefsverhoging van gemiddeld € 5 per lid tussen 18 en 65 jaar (20% van 11.000 leden). Omdat niet duidelijk is wie over tariefsverhogingen gaat deze maatregel meenemen bij de maatregel verlagen bibliotheeksubsidie.	<p>Een verhoging van € 5 zal, naar verwachting een (enorme) daling van het aantal leden tot gevolg hebben in de groep leden van 18 tot 65 jaar waar de besparing op is gebaseerd.</p> <p>68% van de leden komt uit de doelgroep 0-18 jaar. Met het invoeren van abonnementsgeld ook voor deze doelgroep zal naar verwachting de helft van het aantal leden haar abonnement opzeggen.</p> <p>14% van de leden behoort tot de doelgroep 65+. Naar verwachting zal de helft van het aantal leden uit deze doelgroep haar lidmaatschap opzeggen bij het invoeren van abonnementsgeld.</p> <p>Indien het aantal leden halveert, dan betekent dit een sluiting van een vestiging en/of afstoten van educatief en cursus aanbod.</p>
23 Verhogen tarieven/huur sportaccommodaties	Sportaccommodaties	Autonoom	S	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	Voor het effect is uitgegaan van een verhoging van de tarieven met 10%. De kwantificering van deze maatregel in dit overzicht is gebaseerd op de inkomsten voor zwemlessen en entreegelden in de begroting van in totaal € 300.000. Een tariefstijging van 10% (bij een gelijk blijvend aantal gebruikers) levert € 30.000 per jaar op.	Door hogere tarieven kan het gebruik van sportaccommodaties en daarmee de sportbeoefening verminderen. De negatieve effecten van een prijsverhoging kunnen door de inzet van de Gelrepas worden beperkt. Dit laatste punt geldt bijvoorbeeld ook voor tariefsverhogingen op cultuurgebied.
24 Sluiten openluchtzwembad Rheden	Sportaccommodaties	Autonoom	S	€ -	€ -	€ 140.000	€ 140.000	Er is nu al minder inzet van formatie en meer inzet van vrijwilligers en tijdelijke medewerkers in het zomerseizoen. Op basis van een raming van Financiën en het Sportbedrijf is een bedrag van € 140.000 opgenomen. In de detailbegroting van de gemeente zijn niet alle kosten toegerekend aan het zwembad.	Geen mogelijkheden meer om in de zomerperiode te zwemmen in de kern Rheden. Hierdoor minder sportbeoefening en recreatief zwemmen mogelijk. Sluiten van het zwembad is moeilijk weer ongedaan te maken.
25 Alternatief: besparing gasverbruik zwembad Rheden door zonverwarming	Sportaccommodaties	Autonoom	S	€ -	€ -	€ -	€ -	Verminderen van het gasverbruik en alleen verwarmen via reeds aanwezig zonnecellen, besparing structureel € 11.000 (begrotingsbedrag) met ingang van 2021. Er is al een weersafhankelijke openstelling en het beheer wordt al deels gedaan met vrijwilligers.	In minder warme perioden in de openingsmaanden zal het zwemwater kouder zijn. Hierdoor kan het sportief en recreatief gebruik afnemen en daarmee ook de inkomsten.
26 Verlagen inzet sportstimulering met 20%	Sportbeleid en activering	Autonoom	S	€ 13.000	€ 14.800	€ 14.800	€ 14.800	Het budget voor sportstimulering is beïnvloedbaar. Voor sportstimulering is structureel €218.000 beschikbaar. Daarnaast is er de komende jaren incidenteel budget. Een groot deel van het structurele en incidentele budget bestaat uit co-financiering. Hiernaast staan de bedragen die binnen de eigen begroting bespaart kunnen worden. Het betreft een besparing van 20%. De verlaging dient doorgevoerd te worden binnen de budgetten voor beweegcoaches, subsidies voor sport stimulerende activiteiten en/of subsidies voor aangepast sporten.	<p>Door minder sportstimulering neemt de sportbeoefening af binnen de doelgroepen van de sportstimuleringsprogramma's.</p> <p>We willen ons steeds meer richten op preventie en daarmee kosten voor zorg en ondersteuning op latere leeftijd voorkomen. Stimuleren van sport en bewegen levert daar een belangrijke bijdrage aan.</p>

27 Besparing subsidie RiQQ met 20%	Cultuurpresentatie, productie en participatie	Autonoom	S	€ -	€ 40.000	€ 70.000	€ 109.000	De subsidie aan het RiQQ bedraagt afgerond € 495.000. De besparing is berekend inclusief een besparing op de formatie. Cultuur is geen wettelijke taak. Voor eventuele financiële implicaties van de afbouw bij RiQQ wordt een centraal een frictiebudget gevormd.	Het aanbod van culturele activiteiten in de gemeente Rheden vermindert. Een belangrijk deel van het bedrag van € 495.000 heeft betrekking op subsidiëring van amateurverenigingen die daardoor dus minder inkomsten krijgen. Er kunnen/zullen mogelijk amateurgezelschappen verdwijnen als gevolg van minder subsidie, presentatiemogelijkheden en professionele ondersteuning. Cultuur wordt nu ook ingezet als middel in het sociale domein, dat valt dan weg. Een bezuiniging van 20% op RiQQ heeft als maatschappelijk effect dat de organisatie personeel zal moeten ontslaan waardoor er minder activiteiten georganiseerd kunnen worden. Er zullen minder externe middelen worden binnengehaald.
28 Besparing door inzet stelpost cultuur coalitieakkoord	Cultuurpresentatie, productie en participatie	Autonoom	S	€ 10.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Van de unieke subsidies van € 40.530 zou € 30.000 bezuinigd kunnen worden omdat dit financieel nu gedekt wordt uit het coalitieakkoord. Het restant van € 10.000 wordt gebruikt om onderdelen uit het cultuurbeleidsplan mogelijk te maken en te stimuleren, Van Burgemeester de Bruinprijs tot eenmalige activiteiten als een festival, een concert of een jubileum van een amateurgezelschap.	0
29 Taakstelling Gelrepas	Maatwerk dienstverlening 18+	Autonoom	S	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	De totale uitgaven aan de Gelrepas bedragen afgerond € 300.000.	Deze maatregel is een onderdeel van maatregel 31.
30 Reductie formatie team Toegang (WMO & Jeugd) reeds verwerkt in begroting 2020	Maatwerk dienstverlening 18+	Autonoom	S	€ -	€ -	€ -	€ -	De totale formatie van het team Toegang (WMO en Jeugdzorg) is nu 30 fte en zou op basis van een benchmark van Berenschot kunnen dalen naar 26 fte. Afbouw is in Begroting meegenomen. Het leidt wel tot een formatiereductie van 4 fte.	Deze maatregel heeft betrekking op de organisatie en werkwijze waarbij Inwoners in eerste instantie naar het voorliggend veld wordt verwezen. De gemeente functioneert dan zoveel mogelijk als 2e lijn
31 De GelrePas effectiever en efficiënter inzetten. Uitvoeringskosten	Maatwerk dienstverlening 18+	Autonoom	S	€ -30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	De uitvoeringskosten van de GelrePas terugdringen. In 2020 min € 30.000 eenmalige implementatiekosten.	De GelrePas wordt doelmatiger ingezet en op een minder stigmatiserende wijze voor de doelgroep.
32 Woningaanpassing: sturen op voorliggende algemene mogelijkheden	Maatwerkvoorzieningen WMO	Wettelijk	S	€ -	€ -	€ -	€ 26.000	Uit onderzoek blijkt dat circa 20% van de Wmo inwoners uit 2018 financieel gezien geen gebruik kan maken van Mijn Huis Mijn Toekomst (MHMT) voor een badkamer aanpassing. Dit betekent dat 80% (circa 30 inwoners) financieel mogelijk wel gebruik hadden kunnen maken van de regeling of mogelijk de Blijverslening. Dit kan op langere termijn een kostenbesparing opleveren van maximaal afgerond € 26.000 op jaarbasis.	Indien een inwoner gebruik maakt van Mijn Huis Mijn Toekomst (MHMT) of de blijverslening, kan dit betekenen dat dit de gemeente € 876 per inwoner bespaart in de toekomst doordat er geen gebruik wordt gemaakt van een badkamer aanpassing Wmo maatwerkvoorziening (€ 1526 - € 650). Op het moment dat gebruik wordt gemaakt van de blijverslening kost dat de gemeente niets.
33 Nieuwe algemene voorziening met schoonmaakbedrijf	Maatwerk dienstverlening 18+	Wettelijk	S	€ -	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	Een nieuwe algemene voorziening instellen met een particulier schoonmaakbedrijf. Dit is efficiënter en ook duurzamer dan dienstverlening via een duurder zorgaanbieder. De lange termijn besparing van € 400.000 is te bereiken binnen een periode van 2 jaar. De overschrijding van €239.000 die er nog is op dit budget is al verwerkt in de begroting voor 2020.	Een algemene voorziening is eenvoudiger uit te voeren en deze maatregel wordt ingevoerd voor nieuwe klanten en op termijn voor bestaande klanten. Deze maatregel kan tevens uitgevoerd worden in de vorm van een re-integratie traject gericht op de participatie van inwoners met een uitkering.
34 Nieuwe algemene voorziening Was en Strijkservice	Maatwerk dienstverlening 18+	Zorgplicht	S	€ -	€ -	€ 20.000	€ 20.000	Nieuwe algemene voorziening Was en Strijkservice in de vorm van een haal- en brengservice.	0
35 Inzet van robotica (bijvoorbeeld robotstofzuiger)	Maatwerk dienstverlening 18+	Zorgplicht	S	€ -	€ -	€ 90.000	€ 90.000	Dit voorstel wordt verder onderzocht in 2020. Het financiële effect is daarom per 2022 opgenomen. Er zijn op dit moment nog niet meer van dergelijke voorbeelden van robotica of domotica bekend die kansen bieden.	Door de investering in een robotstofzuiger kan het aantal uren Huishoudelijk Hulp worden verlaagd wat per saldo een besparing oplevert uitgaande van minimaal 200 inwoners waar dit passend is. Er blijft voor deze groep wel huishoudelijke hulp maar door de inzet van deze maatregel kan met minder uren per cliënt worden volstaan.
36 Selectiever aanbieden begeleiding-basis	Maatwerk dienstverlening 18+	Wettelijk	S	€ 50.000	€ 100.000	€ 200.000	€ 200.000	Deze maatregel bestaat uit een combinatie van 3 maatregelen: - eerst altijd starten met begeleiding-basis - begeleiding specialistisch altijd in combinatie met basis aanbieden zodat na afschaling continuïteit van zorgverlener geborgd is - meer afschalen begeleiding specialistisch	Als de maatregel goed wordt ingevoerd is de maatregel op maat voor de cliënt die daarmee de juiste toereikende begeleiding krijgt.

37 Dagbesteding-licht organiseren als voorliggende/algemene voorziening	Maatwerk dienstverlening 18+	Zorgplicht	S	€ -	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	Door deze dagbesteding lokaal te organiseren in combinatie met extra professionele begeleiding kan worden bespaard op de WMO dagbesteding en ook op de vervoerskosten.	Clënten krijgen een andere vorm dicht bij huis met uiteindelijk hetzelfde effect als bij de dagbesteding WMO.
38 Aanpassen tijden dagbesteding	Maatwerk dienstverlening 18+	Wettelijk	S	€ 227.500	€ 455.000	€ 455.000	€ 455.000	De tijden van de dagbesteding worden aangepast vanaf 1 juli 2020 naar 10 uur en maximaal 16 uur per week, in plaats van 4 uur per dagdeel. Hierdoor worden de kosten van het product lager. Kosten dagbesteding in de huidige situatie minus de nieuwe situatie leidt tot een jaarlijkse bezuiniging van € 1.834.000 - € 1.320.696 = € 513.304 = afgerond € 513.000 bezuiniging vanaf juli 2020.	Inperking (minder uren) van de keuzemogelijkheden voor de inwoners die gebruik maken van de dagbesteding.
39 Lokaal versterken toezicht WMO en Jeugdzorg	Maatwerk dienstverlening 18+	Autonoom	S	€ 250.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	De sociale rechercheur participatiewet van de gemeente verdient zich zelf bijna meer dan zeven maal terug, maar heeft geen tijd voor toezicht WMO en Jeugd. De besparing is (voorzichtiger dan bij de Participatiewet) gebaseerd op het terugverdienpercentage van de sociaal rechercheur (van 500% in dit voorstel i.p.v. 700% zoals berekend voor de sociaal rechercheur).	Uiteindelijk betaalt het versterkt pro actief toezicht houden zich terug in goede kwaliteitszorg aan cliënten, een goede samenwerking en tegengaan van fraude en misbruik op zowel individueel als zorgaanbieder niveau. Er wordt nu bijvoorbeeld niet getoetst op PGB fraude, terwijl dit wel bij toeval al een keer is gesignaleerd.
40 Lokale investering toezicht WMO en Jeugdzorg	Maatwerk dienstverlening 18-	Autonoom	S	€ -71.000	€ -71.000	€ -71.000	€ -71.000	Lokale (aanvullende) investering door de gemeente Rheden in administratief toezicht en 1 fte toezichthouder WMO en Jeugdzorg. Besparing gebaseerd op kosten en financiële effecten sociaal rechercheur Participatiewet.	Bij WMO en Jeugd is het meer een kwalitatieve toetsing dan bij de Participatiewet. Het is een ander type controle met een administratieve en een inhoudelijke component (voor het laatste is een medewerker op hoger niveau nodig). De totale kosten op regionaal niveau bedragen € 200.000 voor een kwaliteitsmedewerker en pro-actief Toezicht. Signaal gestuurd onderzoek wordt op regionaal ingeschat op € 5.000 per onderzoek op nacalculatiebasis. Deze maatregel betreft een extra investering door Rheden zelf.
41 Extra inzet taskforce onderdeel WMO	Maatwerkvoorzieningen WMO	Autonoom	I	€ -75.000	€ -75.000	€ -	€ -	Om de bezuinigingsmaatregelen binnen de WMO en de Jeugdzorg te realiseren wordt er een projectorganisatie ingericht in de vorm van een taskforce met externe projectleiderscapaciteit.	0
42 Extra besparing door taskforce onderdeel WMO	Maatwerkvoorzieningen WMO	Autonoom	I	€ 75.000	€ 75.000	€ -	€ -	Door extre externe en deskundige inzet voor een taskforce is de verwachting dat er extra besparingen kunnen worden gerealiseerd o.a. door quick wins of door het uitwerken van maatregelen waar verder onderzoek nodig is.	0
43 Meer sturing door team toegang	Maatwerk dienstverlening 18-	Autonoom	S	€ 100.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	Er kan meer worden gestuurd op beschikkingen. Deze hebben in de huidige situatie vaak nog een "open eind" karakter waardoor de kosten voor de gemeente niet goed te beïnvloeden zijn. Beschikkingen kunnen ook nog beter worden afgestemd op de hulpvraag van de cliënten.	Door meer en betere sturing kan gericht en goedkoper zorg worden aangeboden. Voor de cliënten heeft dit in principe geen effect.
44 Geen uitgaven jeugdzorg > 18 jaar	Maatwerk dienstverlening 18-	Autonoom	S	€ 50.000	€ 75.000	€ 100.000	€ 100.000	Er worden nu beschikkingen afgegeven waarbij de gemeente de zorg financiert ook nadat jongeren, die in zorg zijn, 18 jaar zijn geworden. Voor deze groep zijn er andere en niet gemeentelijke financieringsbronnen.	Negatieve effecten voor inwoners/cliënten worden zo veel als mogelijk beperkt.
45 Aanscherpen indicering (intern en extern) door verwijzers	Maatwerk dienstverlening 18-	Autonoom	S	€ 200.000	€ 300.000	€ 400.000	€ 450.000	Aanscherpen indicering door verwijzers intern en extern (315 berichten: huisartsen en zorgaanbieders). Deze maatregel is gekwantificeerd door uit te gaan van 5% minder verwijzingen. Onder andere door als gemeente ook zelfstandig onderzoek te doen.	Negatieve effecten voor inwoners/cliënten worden zo veel als mogelijk beperkt. Onderdeel van deze maatregel is ook het voorkomen van dubbele intakes en indiceringen, dit is lastig voor cliënten en leidt ook tot hogere kosten (volgens regionale inkopers mag dubbele indicering ook niet meer worden gedeclareerd).
46 Aanscherpen werkwijze jeugdzorg	Maatwerk dienstverlening 18-	Autonoom	S	€ 50.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	Een combinatie van overige maatregelen zoals: scherpere inkoop, snellere afschaling, meer inzetten van het voorliggend veld, onderling meer afstemmen te hanteren werkwijze (voorkomt tussentijdse afstemming en beperkt controleren en registreren achteraf), tijdbesparing op toekennen regiotaxi, zelfstandig wonen van doelgroep 18+ met begeleiding via gemeente i.p.v. begeleid wonen met veel hogere kosten, kosten voor maaltijdvoorziening beperken door iets meer huishoudelijke uren te indiceren die helpen bij voeding, klaar terwijl u wacht principe voor eenvoudige vragen.	Geen negatief effect, zorg moet adequaat zijn.

47 Compensatie regeling Voogdij en 18+	Maatwerk dienstverlening 18-	Zorgplicht	I	€ 500.000	€ -	€ -	€ -	Ter compensatie van het tekort dat gemeenten ervaren op hun budget voor voogdij en 18+ doordat aan hen in de Beleidsinformatie Jeugd te weinig zorgdagen zijn toegewezen, is besloten om een compensatieregeling in te richten. Deze regeling loopt tot en met 2020. Op grond hiervan is voor 2019 reeds al een aanvraag ingediend voor een bedrag van ruim € 680.000. Voorzichtigheidshalve gaan we ervanuit dat wij voor 2020 een incidentele bijdrage ontvangen van circa € 500.000.	0
48 Extra inzet taskforce onderdeel Jeugdzorg	Maatwerkvoorzieningen WMO	Zorgplicht	I	€ -75.000	€ -75.000	€ -	€ -	Om de bezuinigingsmaatregelen binnen de WMO en de Jeugdzorg te realiseren wordt er een projectorganisatie ingericht in de vorm van een taskforce met externe projectleiderscapaciteit.	0
49 Extra besparing door taskforce onderdeel Jeugdzorg	Maatwerkvoorzieningen WMO	Zorgplicht	I	€ 75.000	€ 75.000	€ -	€ -	Door extre externe en deskundige inzet voor een taskforce is de verwachting dat er extra besparingen kunnen worden gerealiseerd o.a. door quick wins of door het uitwerken van maatregelen waar verder onderzoek nodig is.	0
50 Besparing Dorpshuis Laag Soeren	Samenkracht en burgerparticipatie	Autonoom	I	€ -	€ -	€ -	€ 47.000	De totale bijdrage van de gemeente bedraagt € 100.000. Op termijn kan op de bedrijfsvoering (onderdeel vastgoed) een bedrag van € 47.000 worden bespaard.	Deze besparing gaat niet ten koste van de functie van het Dorpshuis in Laag Soeren als voorliggende voorziening.
51 Verlagen buurtbudgetten met 20%	Buurt en accommodaties	Autonoom	S	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Dit is een post uit het coalitieakkoord van in totaal € 100.000. Het betreft een budget waar buurten zelf activiteiten of voorzieningen mee kunnen financieren.	Minder mogelijkheden om buurtinitiatieven te financieren.
52 Verlagen subsidies preventief jeugdbeleid met 20%	Wijkteams	Wettelijk	S	€ -	€ 27.000	€ 54.000	€ 54.000	Verlagen subsidies preventief jeugdbeleid (€ 54.000). Totale kosten van het preventief jeugdbeleid bedragen afgerond € 550.000. Het bieden van preventieve jeugd en opvoedhulp is een wettelijke verplichting in het kader	Minder aanbod in preventieve aandacht betekent sneller opschalen naar curatieve zorg. Bij keuze voor deze maatregel nog in beeld brengen welke onderdelen niet wettelijk zijn, zoals schoolmaatschappelijk werk en jeugd-
55 Stoppen subsidie bijzondere begraafplaatsen	Begraafplaatsen en crematoria	Autonoom	S	€ -	€ 3.500	€ 7.000	€ 7.000	Er zijn zes bijzondere begraafplaatsen. Voor een extra kwaliteitimpuls is een subsidieregeling beschikbaar.	Twee begraafplaatsen maken gebruik van de regeling. Het bereik van de regeling is beperkt.
56 Aframen innovatiebudget onderdeel WMO	Maatwerkvoorzieningen WMO	Autonoom	S	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	Dit budget heeft een omvang van € 250.000 maar wordt vaak niet helemaal besteed. Het budget kan in principe ook volledig met € 250.000 structureel worden afgeramd. Mochten zich er nieuwe projecten aandienen dan kunnen hiervoor tijdelijke middelen worden aangevraagd binnen de P&C cyclus. Na aframing van dit budget voor WMO en Jeugdzorg resteert nog € 125.000 in dit innovatiebudget.	Het innovatiebudget is een budget dat elk jaar vrij besteedbaar is. Afhankelijk van de initiatieven die uit de samenleving of uit de gemeente komen voor innovatieve projecten wordt het budget ingezet. Dat betekent dat het ene jaar het volledige budget uitgenut wordt en het andere jaar niet het gehele budget ingezet wordt. Het budget is bij uitstek bedoeld om voor projecten in te zetten die kostenverlagend werken in het sociale domein. Feitelijk kan het gehele budget wegbezuinigd worden maar dan zijn er ook geen budgetten beschikbaar om in te zetten als pilot om kostenverlaging mogelijk te maken. Met de in werking treding van de 3 D's is vastgesteld en afgesproken dat een gedeelte van de rijksmiddelen wordt ingezet om kostenbesparing op gebied van Wmo, Jeugdwet of Participatiewet te stimuleren. Daarvoor is dit budget beschikbaar.

56.1 Aframen innovatiebudget onderdeel jeugdzorg	maatwerkvoorzieningen 18-	Autonoom	S	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	Dit budget heeft een omvang van € 250.000 maar wordt vaak niet helemaal besteed. Het budget kan in principe ook volledig met € 250.000 structureel worden afgeraamd. Mochten zich er nieuwe projecten aandienen dan kunnen hiervoor tijdelijke middelen worden aangevraagd binnen de P&C cyclus. Na aframing van dit budget voor WMO en Jeugdzorg resteert nog € 125.000 in dit innovatiebudget.	Het innovatiebudget is een budget dat elk jaar vrij besteedbaar is. Afhankelijk van de initiatieven die uit de samenleving of uit de gemeente komen voor innovatieve projecten wordt het budget ingezet. Dat betekent dat het ene jaar het volledige budget uitgenut wordt en het andere jaar niet het gehele budget ingezet wordt. Het budget is bij uitstek bedoeld om voor projecten in te zetten die kostenverlagend werken in het sociale domein. Feitelijk kan het gehele budget wegbezuinigd worden maar dan zijn er ook geen budgetten beschikbaar om in te zetten als pilot om kostenverlaging mogelijk te maken. Met de in werking treding van de 3 D's is vastgesteld en afgesproken dat een gedeelte van de rijksmiddelen wordt ingezet om kostenbesparing op gebied van Wmo, Jeugdwet of Participatiewet te stimuleren. Daarvoor is dit budget beschikbaar.
56.2 Afromen monumentenfonds	Cultureel erfgoed	Autonoom	I	€ -	€ 100.000	€ -	€ -	Vanuit het monumentenfonds dat is ondergebracht bij de SVN kan 100.000 worden afgeroomd. Dit in verband met gunstige beleggingsresultaten. Deze resultaten vloeien normale wijze terug in het fonds. En kunnen dan weer worden uitgeleend. Omdat de resultaten gunstiger zijn dan waar rekening mee is gehouden kan een bedrag worden afgeroomd.	0
56.3 Verlagen subsidies erfgoed met 20%	Cultureel erfgoed	Autonoom	S	€ -	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	Rheden heeft veel cultuurhistorie en een actief beleid, met behoorlijk wat subsidiemogelijkheden. De inzet hierop kan worden teruggebracht. Het is autonoom beleid van de gemeente.	Gevolg van de maatregel is dat eigenaren van monumenten meer zelf moeten betalen. Met het subsidiegeld van de gemeente, volgt altijd cofinanciering vanuit de provincie. Door te bezuinigen neemt provinciale bijdrage evenredig af. Daarnaast is het risico dat ook de verduurzaming van monumenten minder snel verloopt, omdat ook duurzaamheidsmaatregelen via deze regeling gesubsidieerd kunnen worden.
3. Gebiedsontwikkeling	Taakveld	Kader	S / I	2020	2021	2022	2023	Toelichting maatregel	Maatschappelijk effect
57 Halveren stelpost voor opvangen consequenties Omgevingswet	Ruimtelijke ordening	Wettelijk	I	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ -	In het coalitieakkoord is € 200.000 gereserveerd voor het doorvoeren van aanpassingen in bestemmingsplannen en structuurvisies bij de invoering van de Omgevingswet. Bij deze maatregel wordt de omvang van het uitvoeringsfonds gehalveerd.	De gemeente moet selectief zijn bij het bepalen welke maatregelen uit de structuurvisie wel en welke niet worden uitgevoerd. Hierdoor zijn de zichtbare resultaten en verbeteringen beperkter.
57.1 Projectkosten dorpsvernieuwing	Ruimtelijke ordening	Autonoom	S	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000	Voor de inzet van dit budget staan momenteel geen concrete projecten gepland. Het is een post uit het verleden waar geen aanspraak op wordt gedaan, waarvan het bestedingsdoeleind onduidelijk is. Middelen voor (herstructurering) van probleemwijken zijn op een andere wijze gebudgetterd.	Niet van toepassing
58 Efficient inrichten werkprocessen APV en evenementen	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ -	€ 11.000	€ 33.000	€ 33.000	Het werkproces van APV, bijzondere wetten en evenementen kan efficiënter worden ingericht. Voorwaarde is een aanvullende investering in de internetmodule van Squit. Het leidt tot een besparing van 32 uur, schaal 6. Van de besparing moet € 10.000 afgetrokken worden die komt uit het budget ondermijning/veiligheid die in wordt gezet voor de Bibob coördinator. De maatregelen met betrekking inrichten werkprocessen APV hangen met elkaar samen.	Geen
59 Efficient inrichten werkprocessen APV en evenementen	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ -10.000	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000	Met de internetmodule van Squit kan 0,3 fte vervallen bij De Connectie.	Geen
60 Efficient inrichten werkprocessen APV en evenementen	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ -	€ -15.000	€ -15.000	€ -15.000	Investering in aanvullende module van Squit € 45.000, uitgaande van afschrijving in 3 jaar.	Geen
61 Legestarieven evenementen en bijzondere wetten (gericht) verhogen	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	Huidige inkomsten zijn € 10.000. De legestarieven zijn laag en er zijn vrijstellingen voor maatschappelijke instellingen. Voor grote evenementen en bij drank en horecavergunningen zou een kostendekkend tarief kunnen worden gehanteerd. Ook kan het aantal vrijstellingen worden beperkt.	De kosten voor het organiseren van (grote) evenementen gaan omhoog. Ook een drank en horecavergunning wordt duurder. De maatregelen is gericht op kostendekkende tarieven voor professionele organisaties. De gemeente blijft in de tariefstelling kleine organisaties - die primair draaien op vrijwilligers - ontzien.

62 Beschikbaar stellen ipv plaatsen van materiaal evenementen	Bijzondere wetten	Autonoom	S	€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	Bij de organisatie van evenementen plaatst de buitendienst hekken en ruimt deze naar afloop op. Mogelijkheid is om het materieel ter beschikking te stellen, maar de organisatoren zelf verantwoordelijk te maken voor het ophalen en terugbrengen van het materieel.	De maatregel leidt tot extra inzet voor de organisatoren. Ook zullen zij voertuigen moeten regelen om het materieel te vervoeren. Met name bij kleinere evenementen bestaat de kans dat deze hierdoor minder frequent georganiseerd kunnen worden.
63 Stopzetten inhuur toezicht en handhaving	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	Er is een budget van € 15.000 bestemd voor inhuur externen. Bij de maatregel wordt dit budget afgebouwd.	De inhuur wordt ingezet om aanvullend te controleren of ondernemers zich houden aan regels. Met het stopzetten hiervan is de kans kleiner dat ondernemers betrappt worden op overtredingen. Toezicht op naleving van de APV en bijzondere wetten wordt daarnaast uitgevoerd door de gemeentelijke Boa's.
64 Uitstel investeringen wegen	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	I	€ 20.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	Uitstel van de helft van de investeringen naar het volgende jaar levert een incidenteel voordeel op.	De maatschappelijke effecten is dat er op korte termijn wellicht geen bijdrage vanuit wegen kan worden geleverd aan een aantal projecten.
65 Concentreren stimuleringsmaatregelen verkeerseductie	Verkeer en vervoer	Autonoom	S	€ 5.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	Verkeerseducatie betreft een autonome taak. De inzet hierop kan worden teruggebracht door het aantal locaties te bundelen en activiteiten te beperken. Dit bespaard 5.000 uitvoeringsbudget en 0,05 fte. Het kan eventueel volledig worden afgeschaft. In dat geval wordt € 10.000 bespaard op het uitvoeringsbudget en op circa 0,2 fte ambtelijke capaciteit.	Het huidige beleid heeft tot doel om de verkeersveiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers (zoals schoolgaande kinderen, ouderen, gehandicapten) te verhogen. Door verkeerseducatie te concentreren bestaat de kans dat scholen afhaken.
66 Uitstel investeringen verkeerssignalering	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	I	€ 12.000	€ -	€ -	€ -	Uitstel van de investeringen naar 2020 naar 2021 levert een incidenteel voordeel op.	Geen
67 Inspectie wegen eens in de twee jaar	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	S	€ 23.000	€ -	€ 23.000	€ -	De gemeente heeft een zorgplicht in de openbare ruimte. In het kader van de zorgplicht worden momenteel de wegen jaarlijks geïnspecteerd. Eens in de twee jaar volstaat. Budget is € 23.000.	Geen
68 Verlagen onderhoudsniveau verzorging wegen (vegen, onkruid) van basis naar laag.	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	S	€ 53.000	€ 71.000	€ 71.000	€ 71.000	De verzorging van wegen wordt onderhouden op niveau basis. Dit kan worden verlaagd naar 'laag'. Een deel van de maatregelen uit een amendement van de gemeenteraad, van 8 november 2016, wordt hiermee teruggedraaid.	De openbare ruimte ziet er minder verzorgd uit. Risico op toename van meldingen. Er is sneller kans op wateroverlast doordat kolken sneller vol zijn 20% van de inzet wordt uitgevoerd door Buurtbeheer. Met de maatregel is er minder werk voor inzet van mensen met de arbeidsmarkt.
69 Verlagen onderhoudsniveau prioriteitsgebieden van hoog naar basis	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	S	€ 9.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	De verzorging van wegen in de prioriteitsgebieden wordt onderhouden op niveau hoog. Dit kan worden verlaagd naar 'basis'. Een deel van de maatregelen uit een amendement van de gemeenteraad, van 8 november 2016, wordt hiermee teruggedraaid.	De openbare ruimte ziet er minder verzorgd uit. Risico op toename meldingen. 20% van de inzet wordt uitgevoerd door Buurtbeheer. De maatregel heeft effect op eigen werkgelegenheid en arbeidsmarktprojecten.
70 Andere methode strooien bij gladheid	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	S	€ -	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	De methode die de gemeente nu gebruikt is droog strooien. Een mogelijke besparing is over te gaan naar natstrooien. Dit levert een besparing op van ongeveer 20% op het budget.	Bij natstrooien wordt het zout vermengd met water. Hierdoor is milieubelasting beperkter. Daarnaast verwaaid het minder waardoor het zout beter op de weg blijft liggen.
71 Verhogen leges kabel- en leidingen	Verkeer en vervoer	Autonoom	S	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	De gemeente vraagt leges voor het leggen van kabels en leidingen door kabelmaatschappijen. Uit een verkennend onderzoek blijkt dat de tarieven in Rheden 2 tot 3 keer lager liggen dan in de omliggende gemeenten. Bij de maatregel worden de tarieven en de geraamde opbrengsten verdubbeld.	(iets) Hogere lasten voor kabelmaatschappijen.

72 Verwijderen 1/3 van de beheerde prullebakken en straatmeubilair	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	S	€ -20.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	Het opheffen van één derde van de afval-/hondenpoepbakken (60 afvalbakken en 40 hondenpoepbakken) levert een besparing op van € 6000,- het opheffen van één derde van de plantsoenbanken (155 st.) levert een besparing op van €4000,-. Naast de gemeenten hebben buurtbewoners ook diverse bakken geadopteerd. Deze vallen buiten de maatregel.	Mogelijk toename van zwerfvuil en hondenpoep in de gebieden waar de bakken worden verwijderd. Mogelijk dat op sommige locaties er minder zwerfvuil ontstaat. Ervaring leert dat er langs afvalbakken ook afval ontstaat. Zonder afvalbak nemen mensen meer afval naar huis. Mogelijk onvrede bij de hondenbezitters. Zij betalen belasting en gaan er dan ook van uit dat de gemeente hiervoor o.a. hondenpoepbakken (zakjes) faciliteert. Minder bankjes leidt tot minder rust- en ontmoetingsplekken. Deze maatregel heeft effect op de eigen werkgelegenheid en arbeidsmarktprojecten. Het grootste gedeelte van de werkzaamheden wordt nu uitgevoerd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
73 Herinvoeren betaald parkeren	Parkeren	Autonoom	S	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Onlangs is besloten het betaald parkeren met ingang van 1 januari 2020 af te schaffen. Dit voorstel kan terug worden gedraaid. Dit levert € 60.000 aan inkomsten op. In dat geval lopen de kosten voor parkeervoorzieningen en perceptiekosten voor inning belasting ook door. Deze zijn reeds in de meerjarenraming 2020-2023 afgeraad als gevolg van de afschaffen van betaald parkeren. Per saldo levert de maatregel € 20.000 op.	Het herinvoeren van betaald parkeren verhoogt de drempel om te winkelen in Velp. Daarnaast ontstaat er negatieve beeldvorming over de betrouwbaarheid van de gemeente doordat een onlangs genomen besluit wordt teruggedraaid.
74 Inkomsten Posbank	Recreatie en toerisme (Parkeren)	Autonoom	S	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	Inkomsten generen via parkeergelden of heffen van toegangsprijzen ter dekking van de infrastructuur die door de gemeente Rheden wordt betaald. Mogelijke kwantificering: 100.000 bezoekers maal € 0,50 is € 50.000.	Toegang voor minder draagkrachtige en mensen met een fysieke beperking wordt lastiger.
75 Verlagen subsidie / verhogen tarieven veerdiensten	Openbaar vervoer	Autonoom	S	€ -	€ -	€ 10.000	€ 10.000	De taak wordt fors gesubsidieerd door de provincie. Netto bijdrage van de gemeente is momenteel € 36.000. De vaste bijdrage Rheden, Rhederlaag: 21.000,- euro per jaar. Voor Dieren Steeds voorwaarts is dit 15.000,- De afspraak is dat de gemeente Rheden maximaal 10% van het exploitatietekort dekt.	Het verlagen van de subsidie heeft consequenties voor de exploitatie van het veer. Rheden: het terug dringen van de subsidie is een risico dat het voor de exploitant van het veer niet meer rendabel is en de kans bestaat dat de exploitant er mee stopt. Dieren: het verlagen van de subsidie is hier niet van toepassing i.v.m. afspraken die vastgelegd zijn tot 2030.
78 Geen nieuwe LOP projecten	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	I	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	In de reserve landschapsbeleidsplan is nog ca € 100.000 beschikbaar voor projecten. De volgende projecten zijn voorzien: inpassing parkeerplaats (oude) gemeentehuis (40k), pad Beekhuizen (20k), workshop beleven landschap (10k), pluktuin Rheden (10k) steegse haven (10k), adviesnota agrariërs en natuur (10k).	Het schrappen van de middelen heeft geen negatieve invloed op de huidige openbare ruimte. Het leidt wel tot bijstelling van aanvullende ambities in de structuurvisies en de zuidflank Rheden.
79 Niet verlengen meerjarencontract provincie (2015-2020)	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ 6.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	In de omgevingsvisie Buitengebied staat het voornemen om een nieuw contract met de provincie aan te gaan. Dit voornemen kan stopgezet worden. Het leidt tot vermindering van ambtelijke inzet van 0,11 fte structureel en € 6.000 in 2020 incidenteel.	De maatregel leidt tot vermindering van nieuwe investeringen in het landschap ter waarde van € 250.000. Het heeft geen gevolgen voor de huidige inrichting van het landschap.
80 Kosten van Natuurgebieden verrekenen met omliggende gemeenten of natuurinstanties.	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ -	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	De geerfden van Velp hebben het beheer overgedragen aan de gemeente. De gemeente ontvangt hiervoor subsidie van het rijk, maar dit is niet kostendekkend. Mogelijke besparing is om de gebieden over te dragen aan een natuurbeherende organisatie (bijv. natuurmonumenten, gelders landschap, staatsbosbeheer) of teruggeven aan de geerfden van Velp, danwel om de gemeente Rozendaal een bijdrage te vragen. Huidige netto lasten zijn € 48.000 (€ 36.000 materieel en 12.000 personeel). Uitgegaan wordt van 50% extra inkomsten of lagere uitgaven.	Bij overdracht verliest de gemeente autonomie over de inrichting en gebruik van het gebied. Het gebied ligt in de gemeente Rozendaal. De verbondenheid van de geerfden van Velp met het gebied is groot.
81 Verlagen stelpost coalitieakkoord	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	In het coalitieakkoord is aanvullend € 10.000 beschikbaar voor jaarlijks één evenement.	Beperkt aangezien het een nieuwe subsidie is, waar nog niet structureel gebruik van wordt gemaakt.
82 Stoppen lidmaatschap internationale verbanden	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ -	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	De gemeente is lid van de Euregio Rijn Waal. De visie hierachter is dat internationale samenwerking kansen biedt voor economie, werkgelegenheid, onderwijs, milieu, toerisme etc.. In de praktijk is er echter geen capaciteit beschikbaar om invulling te geven aan het lidmaatschap.	Beperkt gelet op de huidige inzet

83 Verlagen subsidie Stichting Toerisme & Recreatie Veluwezoom	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ 10.000	€ 20.000	€ 30.000	€ 35.000	De Stichting Toerisme en Recreatie Veluwezoom ontvangt al een aantal jaar subsidie om de lokale marketing en promotie te verzorgen, evenals het verbinden van commerciële partijen aan elkaar en aan de andere organisaties. Reeds is afgesproken dat de subsidie wordt afgebouwd in 2020.	De besprekingen over de toekomst worden dit jaar met de stichting gestart. Als het budget geheel vervalt dan zijn er geen middelen om lokale marketing en promotie aan te jagen.
84 Stoppen bijdrage aan Toerisme VAN	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ -	€ 47.500	€ 47.500	€ 47.500	Rheden betaalt een vast bedrag per inwoner aan Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen. Bij deze maatregel wordt de bijdrage stopgezet.	Bij het stoppen van de bijdrage draagt Rheden niet meer bij aan regionale promotie. De helft van de bijdrage aan toerisme VAN heeft betrekking op informatievoorziening. Hieronder vallen de VVV agentschappen. Indien de bijdrage komt te vervallen, dan is de kans groot dat (een deel van) de huidige 7 servicepunten komen te vervallen. De maatregel staat haaks op het huidige beleid om middels recreatie en toerisme de economische activiteit in de gemeente aan te jagen, werkgelegenheid te behouden en bezoek te stimuleren.
85 Verlagen subsidies en bijdragen met 20%	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ -	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	Voor lokale evenementen en promotie is in totaal € 25.000 subsidie beschikbaar. Dit betreft autonoom beleid van de gemeente en de inzet kan worden teruggebracht. Uitgegaan is van 20%.	De gemeente hanteert een re-actief beleid ten aanzien van evenementen en promotie, hoewel het evenementenbeleid actief beleid nastreeft. Bij verlaging van het budget zal de gemeente scherper keuzes maken over waaraan beschikbare subsidies en bijdragen worden besteed.
86 Aanpassen beheer stadsbosjes	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Zorgplicht	S	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000	€ 65.000	Nu worden jaarlijks circa 165 bomen gekapt. Dit kan worden teruggebracht naar circa 65 per jaar. Daarnaast wordt het maaibeeld aangepast (minder opp maaien) Dit betreft de ondergrens in verband met veiligheid.	Meer dood hout heeft een positieve aantrekkingskracht op flora en fauna. Het levert echter ook een slordiger beeld in de openbare ruimte. Daarnaast leidt de maatregel tot een reductie van de inzet van het aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze worden via het project sociale ruimte ingezet door de gemeente.
87 Beheer heesters aanpassen	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Zorgplicht	S	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	Heester worden nu 8 x per jaar geschoffeld en zwerfvuil uitgeharkt. Dit kan worden teruggebracht naar 7 x per jaar. Bij heesters met natuurlijke begroeiing wordt er minder gemaaid.	De maatregel levert een slordiger beeld op doordat er minder wordt geschoffeld en zwerfvuil wordt geruimd. Het heeft echter positieve effecten voor de biodiversiteit. Daarnaast leidt de maatregel tot een reductie van de inzet van het aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze worden via het project sociale ruimte ingezet door de gemeente.
88 Verlagen beeldkwaliteit heesters van B naar C	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Zorgplicht	S	€ -	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	Het beeld kan worden verlaagd van basis (B) naar laag (C). Dit bespaart geld, maar leidt tot blijvend lager onderhoudsniveau.	De maatregel levert een slordiger beeld op en meer meldingen over overhangend groen. Daarnaast leidt de maatregel tot een reductie van de inzet van het aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze worden via het project sociale ruimte ingezet door de gemeente.
89 Omvormen gazon naar berm	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Zorgplicht	S	€ -	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	De maatregel is om ca. 20.000m2 gazon om te zetten naar berm. De maatregel is een ander maaibeheer op locaties waar het 'natuurlijker' kan door minder en gefaseerd te maaien.	De maatregel levert een verhoging van de biodiversiteit op. Het risico bestaat dat het aantal meldingen omhoog gaat, omdat mensen het een minder mooi beeld vinden.
90 Hekwerken niet vervangen	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Zorgplicht	S	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	Hekken in het openbaar groen worden niet meer vervangen (dit geldt niet voor sportvelden en speelplaatsen).	Het risico van dit uitsterbeleid is dat er mogelijk schade aan beplanting ontstaat.
91 Uitstel investeringen openbaar groen	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Zorgplicht	I	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	Uitstel van de helft van de investeringen naar het volgende jaar levert een incidenteel voordeel op.	Geen
92 Verminderen inspecties speelplaatsen	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Wettelijk	S	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	Speeltoestellen moeten één maal per jaar technisch geïnspecteerd worden. De gemeente voert daarnaast maandelijks een visuele inspectie uit. De omvang kan worden teruggebracht naar eens per kwartaal.	Schade aan speeltoestellen wordt later geconstateerd en daardoor later verholpen.
93 Afbouwen of overdragen speelplaatsen	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ 2.500	€ 5.000	€ 7.500	€ 10.000	De gemeente heeft ca 400 toestellen. Uitgegaan is van een reductie van 25% in 10 jaar tijd. Het beleid is om te streven naar grotere speelplaatsen verspreid over de dorpen. Solitaire speeltoestellen en kleine speelplekken komen met name aanmerking om opgeheven te worden en/of verplaatst (ter vervanging) naar grotere speelplaatsen. Het voorstel is het aantal van deze speelplaatsen op natuurlijke momenten te verminderen dan wel deze over te dragen aan bewonersinitiatieven.	Speelplaatsen dragen bij aan de (lichamelijke, sociale en creatieve) ontwikkeling van kinderen en de sociale cohesie in een buurt. De aanwezigheid van goede speelruimte vergroot de aantrekkingskracht van de woonomgeving. Daar tegenover staat dat de bevolking vergriest en dat er lang niet op alle plekken intensief gebruik wordt gemaakt van de speelplaatsen.
94 Afbouwen subsidie Dierense speeltuin	Openbaar groen en (open lucht) recreatie	Autonoom	S	€ -	€ 4.000	€ 8.000	€ 8.000	De dierense speeltuin ontvangt € 8.000 subsidie per jaar. Bij deze maatregel wordt de subsidie afgebouwd.	De gemeentelijke bijdrage is beperkt op de totale begrotingsomvang van de Dierense Speeltuinen.

95 Temporiseren en aanpassen ruimtelijke projecten	Ruimtelijke ordening	Autonoom	S	€ 150.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	De gemeente heeft meer dan 100 ruimtelijke projecten op de planning staan. De geplande investeringen lopen in de miljoenen. Het is mogelijk een deel van deze projecten te temporiseren, te schrappen of het ambitieniveau te verlagen. Bij deze maatregel krijgt het college een taakstelling mee om een voorstel uit te werken dat structureel € 150.000 bespaart op ofwel investeringen ofwel ambtelijke capaciteit.	Ruimtelijke projecten worden veelal gefinancierd uit verschillende bronnen. Herinrichting wordt gekoppeld aan beheermiddelen uit wegbeheer, riolering, grondexploitatie en bijdragen derden. Een reductie van € 150.000 structureel (ca. 6 miljoen aan investeringen) heeft een forse impact op de investeringsagenda en de vraagt om keuzes over het schrappen / aanpassen van bijvoorbeeld projecten als Havikerwaard, Zuidflank Rheden of de Graaf Ottostraat.
96 Uitstel investeringen tractie	Verkeer en vervoer	Zorgplicht	I	€ 20.000	€ 20.000	€ -	€ -	Uitstel van de investeringen auto's, betreft de auto's in gebruik bij handhaving en bouw en woningtoezicht naar 2022, levert 2 maal een incidenteel voordeel m.b.t. afschrijving op	Geen
4. Duurzaamheid	Taakveld	Kader	S / I	2020	2021	2022	2023	Toelichting maatregel	Maatschappelijk effect
97 Geen gft inzameling bij hoogbouw	Afval	Wettelijk	S	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Het apart inzamelen van GFT-afval bij hoogbouw is relatief duur en levert zeer weinig composteerbaar GFT-afval op. Door dit niet meer apart op te halen wordt structureel circa € 20.000 bespaard.	Bij hoogbouw zal het gft-afval bij het restafval worden aangeboden. Dit leidt tot een lager scheidingspercentage. Het effect is beperkt gelet op de beperkte omvang van hoogbouw in de gemeente en de minimale opbrengst bruikbaar GFT-afval.
98 Vergoeding voor ophalen grof huishoudelijk afval	Afval	Wettelijk	S	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	Het ophalen van grof huishoudelijk afval is nu een gratis voorziening. Hier wordt jaarlijks circa 9.000 keer gebruik van gemaakt. De meeste gemeenten vragen hiervoor een vergoeding en stimuleren middels een gereduceerd tarief het brengen van GHA op de milieustraat.	Door een vergoeding te vragen voor het inzamelen van GHA zal het gebruik van de haalvoorziening fors dalen en het gebruik van de milieustraat toenemen. Een haaltarief zal door veel inwoners als een verslechtering van de dienstverlening worden ervaren.
99 Verhogen tarief voor de greenbag	Afval	Wettelijk	S	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	Huidig tarief is 2,50. Uitgegaan van verhoging naar € 5. Totale prijs per greenbag is circa € 14.	Lastenverhoging voor gebruikers van de greenbag.
100 Beeindigen proef bovengrondse PMD verzamelcontainers	Afval	Wettelijk	S	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	In Velp en Dieren staan 2 verzamelcontainers. De proef kan worden stopgezet. De maatregel bespaart € 14.000.	Het scheidingsresultaat bij hoogbouw rondom de twee containers verslechtert doordat er weer meer PMD in het restafval komt.
101 Overgaan van milieustation van Arnhem naar Doesburg	Afval	Wettelijk	S	€ 50.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	Het huidige contract met Arnhem over het gebruik van het milieustation kan op korte termijn worden opgezegd. Met Doesburg zijn verkennende gesprekken over gebruik van hun milieustation. Uit de eerste doorrekening blijkt dat dit een besparing voor Rheden oplevert van ten minste € 100.000.	Inwoners brengen het grof huishoudelijk afval naar de milieustraat in Doesburg in plaats van Arnhem. De gemiddelde rijafstand is ongeveer gelijk. Voor inwoners in Dieren is de rijtijd naar Doesburg korter, voor inwoners uit Velp wordt de rijtijd langer.
102 100% kostendekkend rioolrecht invoeren	Riolering	Autonoom	S	€ 170.000	€ 170.000	€ 170.000	€ 170.000	In de begroting 2019 is de kostendekkendheid 96,3%. Bij deze maatregel wordt de kostendekkendheid verhoogt naar 100%. In 2019 hanteert 80% van de gemeenten een 100% kostendekkend tarief (bron: Atlas voor Lokale Lasten, Coelo).	De maatregel leidt tot lastenverhoging voor inwoners. Het tarief stijgt gemiddeld met ca. € 7 euro per aansluiting, exclusief inflatiecorrectie. In het coalitie-akkoord staat dat de gemeente streeft naar kostendekkende tarieven én dat het totaal van rioolrecht, afvalstoffenheffing en OZB niet harder stijgt dat de inflatie. Met deze maatregel kan dit uitgangspunt niet worden ingevuld.
103 Verlagen frequentie inzameling restafval naar 1 x per 4 weken	Afval	Wettelijk	S	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	Bij het doorvoeren van de maatregel wordt de frequentie voor de inzameling van restafval teruggebracht naar eens in de vier weken.	Doordat het restafval minder vaak wordt opgehaald, worden inwoners gestimuleerd om hun afval beter te scheiden. Deze betere scheidingsresultaten leiden tot een besparing op de verwerkingskosten. Nadeel van de maatregel is dat een deel van de inwoners de verlaging van de inzamelingsfrequentie als verslechtering van de dienstverlening ervaart. Dit is deels te ondervangen door maatwerk mogelijk te maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een extra bak voor gezinnen met veel kinderen.
104 Prijsprikkel, eventueel in combinatie met omgekeerd inzamelen	Afval	Wettelijk	S	€ -	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	Uit NVRD benchmark 2018 blijkt dat invoeren van een prijsprikkel tot een beter scheidingsresultaat en daling van de afvalbeheerkosten (€ 25-€ 40 per aansluiting). In Rheden is in 2016 invoeren van een prijsprikkel onderzocht. Destijds is de besparing ingeschat op € 5 per aansluiting. Reden voor de lagere opbrengsten: 1) Rheden ontvangt een scherp inzamelertarief, 2) Er moet veel aanvullend geïnvesteerd worden. 3) Beprijzing vraagt extra inzet op het gebied van belastingen. De besparing wordt gelet op de resultaten uit de benchmark ingeschat op ca. € 10 per aansluiting.	Invoeren van een prijsprikkel leidt tot betere scheidingsresultaten. Landelijk is de ambitie geformuleerd om in 2020 tot een afvalscheiding van 75% te komen. Voor 2030 zijn inmiddels verdergaande doelen geformuleerd. Een argument om geen prijsprikkel in te voeren is dat de kans op dumpingen en zwerfvuil toeneemt. Ervaringen in den lande laat zien dat dit in de regel meevalt en te beperken is door communicatie en aanvullende inzet op handhaving.

105 100% kostendekkend afvalstoffenheffing invoeren	Afval	Autonoom	S	€ 422.000	€ 422.000	€ 422.000	€ 422.000	In de begroting 2019 is de kostendekking 89,6%. Bij deze maatregel wordt de kostendekking verhoogd naar 100%. In 2019 hanteert 79% van de gemeenten een 100% kostendekkend tarief (bron: Atlas voor Lokale Lasten, Coelo).	De maatregel leidt tot lastenverhoging voor inwoners. Het tarief stijgt gemiddeld met ca. € 24 per aansluiting per jaar, exclusief inflatiecorrectie. In het coalitie-akkoord staat dat de gemeente streeft naar kostendekkende tarieven én dat het totaal van rioolrecht, afvalstoffenheffing en OZB niet harder stijgt dan de inflatie. Met deze maatregel kan dit uitgangspunt niet worden ingevuld.
106 Activiteiten project Steenbreek (watertakenplan) verminderen.	Riolering	Autonoom	I	€ 130.000	€ -	€ -	€ -	'Operatie Steenbreek' heeft tot doel om één hectare verhard oppervlak af te koppelen van het riool (2018-2019). Doelstelling Watertakenplan is 4 ha. Op dit moment is ca. 0,6 ha. afgekoppeld. Dit project wordt afgerond eind 2019 omdat de verwachting is dat de doelstelling van 1 hectare wordt gerealiseerd. Het budget van € 400.000 wordt voor € 350.000 betaald uit het waterplan. Circa € 130.000 hiervan valt vrij.	De verantwoordelijkheid blijft bij de inwoners om op eigen kracht verder te gaan met het afkoppelen en vergroenen. Dit moeten inwoners zelf financieren. De opbrengst vanuit waterbeheer van de subsidieregeling is beperkt, echter Steenbreek heeft een aanjaagfunctie vervuld voor het verhogen van biodiversiteit, hitte. Het heeft het bewustzijn ten aanzien van klimaatadaptatie verhoogd.
107 Verlagen onderhoudsfrequentie kolkenzuigen	Riolering	Wettelijk	S	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	Op secundaire wegen circa 4.000 kolken 1 x in plaats van 2 x per jaar zuigen.	Meer meldingen door inwoners
108 Temporiseren rioolreiniging	Riolering	Wettelijk	S	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	De riolering wordt eens in de 7 of 14 jaar geïnspecteerd en gereinigd. Bij de maatregel wordt een groter deel op 14 jaar gereinigd / geïnspecteerd.	Meer meldingen door inwoners
109 Taakstellende korting van 5% op GR ODRA	Milieubeheer	Wettelijk	S	€ -	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	De gemeente moet bezuinigen en staat voor stevige keuzes. Vanuit die gedachte wordt ook van regionale partners een inspanning gevraagd. ODRA voert VTH taken op het gebied van milieu uit. ODRA is over gegaan op outputfinanciering. Door minder producten en diensten af te nemen, kan worden bespaard.	Het takenpakket van ODRA is grotendeels wettelijk verankerd. De ruimte om keuzes te maken en minder producten en diensten af te nemen is vraaggestuurd, en daarmee zeer beperkt. In afstemming met ODRA moet bepaald worden op welke punten de dienstverlening kan worden teruggeschroefd.
110 Afbouwen middelen duurzaamheid huisvesting medewerkers	Milieubeheer	Autonoom	I	€ 250.000	€ -	€ -	€ -	Vanuit het voorgaand college is nog € 250.000 beschikbaar.	Geen
111 Activiteiten Rhedense klimaataanpak verminderen	Milieubeheer	Autonoom	I	€ 150.000	€ 100.000	€ 50.000	€ -100.000	Betreft incidenteel geld voor 4 jaar. De omvang van het programma is te versoberen. Bij het bedrag is uitgegaan van het volledig stoppen met eigen extra gementelijke inzet op klimaataanpak. Er kan ook worden besloten de omvang gedeeltelijk bij te stellen. Het te bezuinigen bedrag heeft wat personele inzet betreft alleen betrekking op ingehuurd krachten.	Bij het doorvoeren van de maatregel wordt klimaataanpak alleen opgepakt binnen bestaande budgetten (denk aan rioleringsplannen, vastgoed) en vervalt de aanjaagrol. De maatregel wijkt af van de ambities zoals verwoord in het coalitieakkoord. Voor zover daar binnen de bestaande (beperkte) budgetten ruimte voor is.
112 Stoppen / verlagen ambities Rhedense klimaataanpak	Milieubeheer	Autonoom	I	€ -	€ 80.000	€ 160.000	€ 160.000	Het betreft tijdelijke middelen voor personele inzet op klimaataanpak.	Zie hierboven
5. Bestuur en veiligheid	Taakveld	Kader	S / I	2020	2021	2022	2023	Toelichting maatregel	Maatschappelijk effect
113 Minder ondersteuning bijeenkomsten bodes	Bestuur	Autonoom	S	€ -	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.000	Minder ondersteuning van bodes bij raads- en/of commissiebijeenkomsten.	Geen maatschappelijk effect
114 Verminderen aantal wethouders of omvang aanstelling	Bestuur	Wettelijk	S	€ -	€ -	€ 54.000	€ 108.000	De besparing is gebaseerd op reductie van 20% van de totale loonkosten van het college, exclusief pensioenverzekering en wachtgeld.	0
115 Schrappen commissie bezwaarschriften	Bestuur	Wettelijk	S	€ -	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	Omzetten van commissie bezwaarschriften naar "ambtelijk horen". De inzet voor de commissie bezwaarschriften in huidige situatie is 0,8 fte schaal 10 en 0,8 fte schaal 9 samen afgerond € 115.000 aan loonsom. De besparing is geraamd op 50% van de loonsom omdat de er wordt overgestapt op een minder intensieve wijze van werken, het "ambtelijk horen".	0
116 Terugbrengen locaties fysieke publieksbalies van 3 naar 2.	Burgerzaken	Zorgplicht	S	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Dit voorstel hangt samen met de voorstellen die worden ontwikkeld voor de toekomstige huisvesting van medewerkers. Kwantificering door 1/3 te nemen van kosten die met huisvesting samenhangen bij de producten burgerzaken en klantcontactcentrum. Totale kosten huur en afschrijving servicecentra circa € 53.000 en inclusief onderhoud en overige kosten circa € 60.000.	De fysieke contacten nemen af en rechtvaardigen een vermindering van het aantal locaties met publieksbalies van 3 naar 2.
117 Verlagen frequentie Veiligheidsmonitor	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	Verlagen van de frequentie van uitvoering van de Veiligheidsmonitor van 1 x 2 naar 1 x 4 jaar.	Stuurinformatie ten aanzien van Veiligheid minder actueel en minder tussentijdse sturing mogelijk.

118 Geen ondersteuning voor buurtpreventieteams	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	Geen budgetondersteuning voor buurtpreventie voor het plaatsen van borden.	0
119 Automatische kentekenplaatherkenning niet invoeren	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	Maatregel uit het coalitieakkoord van nummerbord herkenning via camera-inzet niet uitvoeren.	0
120 Verlagen budget wijkveiligheid met 20%	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 10.000	€ 10.200	€ 10.200	€ 10.200	Op basis van taakstelling van 20% nadere invulling geven aan activiteiten waar op bezuinigd wordt. Het totale budget wijkveiligheid bedraagt € 50.615. Activiteiten die uit dit budget worden betaald zijn ondermeer: werkbudget voor zaalhuur en overige kosten (€ 7.500), week van de respect (€ 2.000), buurtbemiddeling, burgernet en Veiligheidshuis.	Buurtbemiddeling, burgernet en veiligheidshuis zijn wettelijke taken van de burgemeester. Zonder deze voorzieningen kan hij zijn taken niet goed uitvoeren. Bezuinigen op het werkbudget geeft minder ruimte meer voor buurtbijeenkomsten en dergelijke bij overlastsituaties.
121 Besparen op uitvoering aanpak jeugd en veiligheid	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ -	€ 5.000	€ 10.000	€ 10.000	Het totale budget van € 14.000 is bestemd voor preventielessen.	Jongeren kunnen sneller terugvallen naar ricicogedrag waardoor de maatschappelijke kosten op andere terreinen toe kunnen nemen.
122 Besparen formatie en inhuur (Wijk)veiligheid met 20%	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 42.000	€ 42.200	€ 42.200	€ 42.200	Besparen op de formatie en inhuur die wordt ingezet voor (Wijk)veiligheid met 20%. Het totale budget voor formatie (€ 187.000) en inhuur bedraagt (€ 24.000) bedraagt € 211.000.	Minder inzet voor wijkveiligheid met mogelijk terugloop van veiligheid(sgevoel) in de wijk.
123 Verlagen stelpost gelijke behandeling	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	In de stelpost uit het Coalitieakkoord zit een totaalbedrag van € 20.000 voor "gelijke behandeling". Dit bedrag is beïnvloedbaar maar nog niet geoormerkt omdat dit onderdeel uitmaakt van het Collegeprogramma. Het budget is nog niet besteed, het budget bestaat uit de implementatie van het meldpunt discriminatie € 5.000 en initiatieven voor gelijke behandeling € 15.000, samen structureel 20.000.	0
124 Terugdraaien extra inzet op ondermijning	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	Voor het uitvoeringsplan Ondermijning is recent een Bibob-coördinator aangesteld voor 24 uur per week (0,6 fte en € 50.000). Bij doorvoeren van de maatregel wordt deze inzet beëindigd.	Het uitvoeringsplan Ondermijning is gericht op het weerbaar maken van bewoners en bedrijven. Wanneer deze inzet wordt beëindigd, dan ligt de aanpak van ondermijning primair bij het Openbaar Ministerie.
125 Integrale inzet Boa's in plaats van aanpak per domein	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ -	€ 18.000	€ 36.000	€ 36.000	De BOA's worden nu specifiek op de domeinen Openbare Ruimte, Jeugd en Parkeren ingezet. Door de inzet te bundelen en meer gebiedsgericht te werken kan efficiënter toezicht worden gehouden. Dit bespaart circa 0,6 fte, schaal 7.	Het risico bestaat dat door de afbouw van capaciteit minder dekking ontstaan, wat bij grotere of meerdaagse evenementen kan leiden tot een verminderde inzet van toezicht.
126 Verlagen ambitieniveau inzet toezicht en handhaving	Openbare orde en veiligheid	Autonoom	S	€ -	€ 81.000	€ 81.000	€ 81.000	Verlaging inzet Boa's op domeinen Openbare Ruimte, Jeugd en Parkeren is mogelijk, maar heeft maatschappelijke consequenties. Uitgegaan van reductie van ca. 15% = 1,5 fte, schaal 7. In combinatie met de efficiëncymaatregel wordt de capaciteit op toezicht met 20% teruggebracht.	Het risico bestaat dat het aantal meldingen van overlast toeneemt. Dit risico is speelt temeer omdat de afgelopen jaren de trend is dat de politie zich steeds minder bezig houdt met de aanpak overlast en zich primair richt op de aanpak van criminaliteit.
127 Oefeningen anders en intern organiseren door gemeente	Crisisbeheersing en brandweer	Autonoom	S	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	Het bedrag is voor het oefenen van het college en ambtelijk apparaat bij Sociaal calamiteiten. Bij de maatregel worden deze gemeentelijke oefeningen gestopt. De oefeningen via de Veiligheidsregio gaan gewoon door.	De betrokken medewerkers van de gemeente zijn minder geoefend voor rampenbestrijding.
128 Terudraaien verhoging bijdrage VGGM	Crisisbeheersing en brandweer	Autonoom	S	€ -	€ -	€ 75.000	€ 75.000	Terudraaien van de verhoging van de bijdrage aan de VGGM breed, via ombuigingsmaatregelen van de VGGM. Deze verhoging van de bijdrage aan de VGGM zit al in de meerjarenbegroting van Rheden. Dit bedrag heeft overigens zowel betrekking op de brandweer- als gezondheidstaken.	Afhankelijk van concrete invulling taakstelling
7. Overhead	Taakveld	Kader	S / I	2020	2021	2022	2023	Toelichting maatregel	Maatschappelijk effect
129 Connectie: minder producten afnemen	Overhead	Autonoom	S	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	De bezuiningsopgave treft ook onze samenwerkingspartner De Connectie. Binnen het huidige takenpakket zal gezocht zal worden om tot een sobere dienstverlening te komen. Met ingang van 2021 zal dit moeten leiden tot een verlaging van onze bijdrage van € 50.000.	0
130 Verminderen van hardcopy communicatie-middelen	Overhead	Autonoom	S	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	Verminderen van communicatie-inzet via hardcopy communicatie-middelen. Bijvoorbeeld: jaarrekening van het sportbedrijf, communicatie rond Global Goals, folders ombudscommissie en klachtrecht. Kosten Jaarverslag Global Goals bedragen bijvoorbeeld € 4.000 en jaarrrekening € 1.000.	0

131 Optimaliseren netwerkorganisatie	Overhead	Autonoom	S	€ -	€ 190.000	€ 370.000	€ 370.000	<p>Bij deze maatregel kan onder andere worden gekeken naar de capaciteit bij beleid en strategie die nodig is wanneer de bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd zijn, eventuele overlap in werkzaamheden in de dagelijkse praktijk tussen beleid en strategie, de totale capaciteit van strategie die in de praktijk daadwerkelijk voor strategische vraagstukken wordt ingezet, inzet van capaciteit kwaliteitsmedewerkers voor versterken toezicht jeugd en WMO en mogelijkheden voor het verminderen van beleids capaciteit wanneer het aantal projecten en nieuwe beleidsinitiatieven wordt beperkt.</p> <p>Daarnaast zijn in de organisatieontwikkeling in de afgelopen jaren zijn diverse hulpstructuren ontstaan zoals: ontwikkelmanagers (vergelijkbare functies zitten ook bij door Rheden gesubsidieerde instellingen en de gemeente is via andere onderdelen ook aanwezig binnen de kernen), tijdelijk manager interne organisatie (€ 100.000 in 2020), programmamanagers en projectmanagers/-leiders. Kijken of deze structuur kan worden vereenvoudigd door een deel terug te brengen naar de teams en bepaalde capaciteit af te bouwen.</p>	Geen direct maatschappelijk effect. Indirect effect kan zijn dat er minder of kwalitatief minder beleid wordt ontwikkeld en strategische vraagstukken worden opgepakt waardoor geen optimale beleidskeuzes worden gemaakt.
132 Verlagen budget overige kosten Strategie 25%	Overhead	Autonoom	S	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	<p>Dit budget bedraagt in totaal € 30.872. In 2019 is dit budget ingezet voor Frauderisicoanalyse (€ 25.000). Het is bestemd voor algemene onderzoeken op het terrein van Control die worden uitgevoerd onder aansturing van het tam Strategie. In princioe kan het budget volledig worden afgeraad, er liggen geen verplichtingen onder dit budget.</p>	0
133 Verminderen formatie ambtelijk secretaris OR met 0,2 fte	Overhead	Autonoom	S	€ -	€ -	€ -	€ 10.000	<p>Momenteel bedraagt de formatie 0,39 fte ad € 24.005. Een besparing schaal 8 van 0,2fte bedraagt € 12.300. Resteert 0,19 fte aan formatie. De formatie is recent verhoogd naar 0,39 fte wegens een toename werkzaamheden. Bij een halvering komt de formatie weer terug op het oorsponkelijke niveau.</p>	Geen maatschappelijk effect.
134 Versobering facilitaire zaken 25%	Overhead	Autonoom	S	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	<p>Dit voorstel bestaat uit verschillende onderdelen aangedragen vanuit de organisatie, zoals: minder extern en meer in het bedrijfsrestaurant lunchen/dineren, eigen of goedkope ruimten gebruiken voor cursussen en besprekingen en besparen op huur externe ruimte (totale uitgaven 2018 € 45.000). Daarnaast besparen op (dienst)reizen naar het buitenland van bestuurders en medewerkers. Voor de dienstreizen buitenland ontvangen we een bijdrage van de VNG.</p>	Naast een financieel heeft dit ook effect op de beeldvorming richting gemeente en leidt tot een sobere werkomgeving.
135 Werkprocessen 'lean' inrichten	Overhead	Autonoom	S	€ -	€ 70.000	€ 140.000	€ 210.000	<p>Medewerkers geven aan dat er (te) weinig aandacht is voor procesverbetering. Door "lean"principes meer te borgen kunnen processen continu worden geoptimaliseerd. Dit zou gemeentebreed opgepakt kunnen worden. Bij de taakstelling is uitgegaan van een personele reductie van 0,5% per jaar, startend in 2021. Bij het bepalen van de taakstelling is rekening gehouden met andere maatregelen op bedrijfsvoering die in beeld zijn gebracht.</p>	Geen maatschappelijk effect

136 Huisvesting medewerkers	Overhead	Autonoom	S	€ -	€ -	€ 30.000	€ 74.000	Besparen externe huisvestinglocaties in gebruik door de gebiedsteams en voor de serviceloketten. Velp, Kennedylaan 104-108: circa € 44.000 per jaar (inclusief servicekosten en parkeerplaatsen) tot 2023 en in gebruik door het gebiedsteam. Dieren, Piersonstraat 3a: circa € 55.000 per jaar (incl parkeerplaatsen en servicekosten) tot 2024 en in gebruik door het gebiedsteam. Bij beëindiging na 5 jaar eenmalig extra boete van € 25.000. In 2024 extra opbrengsten € 30.000 en daarna extra opbrengsten € 55.000. De besparing is gebaseerd op een paar concrete opties. Deze opties kunnen ook onderdeel uitmaken van een totaalplan voor de huisvesting van medewerkers waarmee een besparing kan worden gerealiseerd op de huidige huisvestingskosten. Dit is nog niet gekwantificeerd.	Deze kantorenlocaties vormen een exponent van het gebiedsgericht werken. Het nieuwe adagium kan zijn: gebiedsgericht werken zonder decentrale eigen locaties maar bijvoorbeeld met spreekuren in een dorps huis of verzorgingstehuis. Het gemeentehuis heeft voldoende capaciteit aan werkplekken die voldoende is om ook deze teams hierin te huisvesten. Voor de serviceloketten kan ook gedacht worden aan een voorziening in de door ons gesubsidieerde dorps huizen of d.m.v. medegebruik van ruimte bij een partner-organisatie.
138 Minder inhuur via bemiddelingsbureaus	Overhead	Autonoom	S	€ 15.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Meer werken met tijdelijke contracten van 1, 2 of 3 jaar en afzien van inhuur via bemiddelingsbureaus. De toeslag die bureaus vragen kunnen hiermee worden bespaard.	De flexibele schil wordt al afgebouwd en de arbeidsmarkt is krap om bepaalde functies ingevuld te krijgen en daarom is een beperkt bedrag opgenomen.
8. Algemene dekkingsmiddelen	Taakveld	Kader	S / I	2020	2021	2022	2023	Toelichting maatregel	Maatschappelijk effect
139 Verhogen OZB tot redelijk peil	OZB woningen	Autonoom	S	€ 2.288.000	€ 2.288.000	€ 2.288.000	€ 2.288.000	Het redelijk peil voor een artikel 12 gemeente betrof voor de begroting 2019 voor een gewogen gemiddelde van de WOZ waarde van 0,1905. Rheden hanteerde een gewogen gemiddelde van 0,1497. Per saldo betekent dit een verhoging van 27% bovenop de inflatiecorrectie.	De maatregel leidt tot lastenverzwaring voor huiseigenaren en huurders. In het coalitie-akkoord staat dat de gemeente streeft naar kostendekkende tarieven én dat de totale stijging van het rioolrecht, de afvalstoffenheffing en de OZB niet harder stijgt dan de inflatie. De maatregel staat haaks op dit uitgangspunt.
140 Alternatief: verhogen OZB met 10%	OZB woningen	Autonoom	S	€ -	€ -	€ -	€ -	Bij een verhoging van 10% wordt € 840.000 aan inkomsten gerealiseerd.	0
142 Verhogen toeristenbelasting van € 1,17 naar € 2,00 per overnachting	Belasting overig	Autonoom	S	€ 111.000	€ 111.000	€ 111.000	€ 111.000	Autonoom beleid gemeente. Huidige tarief is 1,17 per overnachting. Gemiddelde in NL is 2,70. Omliggende gemeenten: Arnhem € 2, Renkum € 2,05, Ede, 1,50, Brummen 1,37.	Lastenverhoging voor toeristen die overnachten. Het beleid van de gemeente is erop gericht om toerisme en recreatie in de gemeente te stimuleren. Het verhogen van de toeristenbelasting is een maatregel die afwijkt van het huidige gemeentelijke beleid.
143 Verhogen forensenbelasting met 10%	Belasting overig	Autonoom	S	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	Betreft belasting voor 2e woningen. Huidig tarief start vanaf € 170 per jaar loopt daarna verder op, op basis van de economische waarde. Bij verhoging van de OZB ligt het in de rede om ook deze belasting te verhogen.	Lastenverhoging voor eigenaren van tweede woningen.
144 Nader te onderzoeken voorstellen	Overige baten en lasten	Autonoom	S	€ 250.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 500.000	Dit betreft voorstellen, waarvoor nog nadere onderzoek nodig is, maar waarvan verwacht wordt dat er een bezuiniging te realiseren is.	Nog verder onderzoeken